Een sluitende begroting is belangrijk. Maar voor de SP is een begroting meer dan een overzicht van inkomsten en uitgaven. Het gaat vooral om de vraag wat onze financiële keuzes betekenen voor de inwoners van Gorinchem.
Wat is haalbaar, voor wie is het haalbaar en welke keuzes durft dit college dan daadwerkelijk te maken?
Kunnen mensen rondkomen? Krijgen kinderen en gezinnen de ondersteuning die zij nodig hebben? En zorgen we ervoor dat publieke middelen daadwerkelijk terechtkomen waar ze het hardst nodig zijn?
Dat zijn voor ons de vragen die centraal staan bij deze begroting.

De basis

Ik wil beginnen bij de basis voor deze begroting, het collegeprogramma.
Ik citeer uit het collegeprogramma: 'Onze koers is: groeien waar het Gorinchem sterker maakt, zorgen dat iedereen kan meedoen en duidelijke keuzes maken over wat haalbaar is.'
De SP vraagt zich af: is dit werkelijk een bestuurlijke koers, of vooral een verzameling mooie woorden waar niemand het mee oneens kan zijn?
Wat is haalbaar, voor wie is het haalbaar en welke keuzes durft dit college dan daadwerkelijk te maken?
Het college belooft eenvoud, verantwoordelijkheid en een sterk Gorinchem, maar blijft opvallend vaag over concrete maatregelen, termijnen en meetbare resultaten.
Voorzitter, een college dat zegt duidelijke keuzes te willen maken, moet die keuzes ook durven opschrijven, want op mooie woorden kunnen wij het college niet controleren en kunnen inwoners het college er niet op afrekenen.

De presentatie van de begroting aan de raad

Op 29 oktober spraken wij voor het eerst met het college over de begroting, op dezelfde dag dat wij eindelijk het collegeprogramma ontvingen. De begroting ging toen al vergezeld van een eerste begrotingswijziging.
Een week later, op 5 november, bespraken we het collegeprogramma, waarvan je toch zou verwachten dat het de basis vormt voor de begroting, maar kregen we er meteen een tweede begrotingswijziging bij.
Voorzitter, ik vraag me inmiddels serieus af waar wij straks eigenlijk over gaan stemmen: de begroting, de eerste wijziging, de tweede wijziging, of een combinatie van dit alles?
En dan moeten we maar hopen dat er niet nóg een wijziging aankomt, want er is inmiddels alweer bijna een week verstreken.
Voorzitter, dit is geen zorgvuldige manier om de gemeenteraad een begroting te laten beoordelen; dit is een bewegend doelwit terwijl wij geacht worden een weloverwogen besluit te nemen.

Onze politieke reactie

Ik leg u een boeketje vragen voor, dat is zeker niet uitputtend, wij hebben veel meer vragen. Maar hier willen we in ieder geval graag antwoord op.

Bestaanszekerheid: een regeling op papier helpt niemand

Het college schrijft dat iedereen moet kunnen meedoen en dat bestaanszekerheid belangrijk is.
Mooie woorden, maar wat merkt de inwoner die iedere maand moeite heeft om rond te komen daarvan?
Gorinchem kent verschillende minimaregelingen, maar weten we eigenlijk hoeveel inwoners die daar recht op hebben, er geen gebruik van maken?
Voorzitter, een regeling waar mensen geen gebruik van maken omdat ze niet weten dat die bestaat, is geen geslaagd armoedebeleid. Dat is een gemiste kans om mensen te helpen.
De SP wil daarom niet alleen weten hoeveel geld we aan armoedebestrijding uitgeven, maar vooral hoeveel mensen we daadwerkelijk bereiken.
Onze vraag aan het college is dan ook: wanneer krijgen wij inzicht in het niet-gebruik van minimaregelingen en welke concrete, meetbare doelstelling stelt het college zichzelf om dat niet-gebruik terug te dringen?
Want bestaanszekerheid bereik je niet met mooie ambities, maar door ervoor te zorgen dat ondersteuning daadwerkelijk bij inwoners terechtkomt.

AI: een slimme gemeente moet ook slim met gemeenschapsgeld omgaan

Dan de inzet van kunstmatige intelligentie binnen onze gemeentelijke organisatie.
Tijdens de informatiebijeenkomst werd toegelicht dat de gemeente Microsoft Copilot beschikbaar wil stellen aan medewerkers en een AI-expert wil aanstellen.
Tegelijkertijd lezen we in de begroting dat de gemeente minder afhankelijk wil worden van externe inhuur en meer wil inzetten op vaste medewerkers.
Dat klinkt verstandig. Maar voorzitter, minder externe inhuur betekent nog niet automatisch dat de gemeente goedkoper gaat werken. Als we externe medewerkers vervangen door vaste medewerkers, investeren in AI-licenties én een AI-expert aanstellen, dan willen wij weten wat dat onderaan de streep oplevert.
En als een ambtenaar dankzij Copilot een uur sneller klaar is met zijn werk, dan is dat misschien efficiënt, maar dat uur staat nog steeds op de loonlijst.
De SP wil daarom niet alleen weten hoeveel tijd AI bespaart, maar vooral of die tijdwinst ook daadwerkelijk leidt tot lagere kosten of betere dienstverlening aan onze inwoners.
De VVD heeft hierover een motie aangekondigd met de titel 'A.I. als hulpmiddel, niet als doel op zich'. Wij vinden dat een uitstekend uitgangspunt en de SP zal deze motie ondersteunen.
Want het is terecht dat de raad jaarlijks inzicht krijgt in de toepassingen van AI, de behaalde efficiëntievoordelen en de daadwerkelijk gerealiseerde financiële besparingen.
Maar wij willen daar nog één vraag aan toevoegen:
Kan het college inzichtelijk maken wat de gezamenlijke financiële gevolgen zijn van minder externe inhuur, meer vaste medewerkers en de investeringen in AI? En hoeveel bespaart de gemeente daarmee nu werkelijk, nadat alle kosten zijn meegerekend?
Want voorzitter, de SP heeft niets tegen slimme technologie, maar wel tegen het slim presenteren van kosten als besparingen.

Jeugdzorg: een besparing op papier is nog geen succes

In de begroting staan aanzienlijke besparingen vanuit de Hervormingsagenda Jeugd. Maar terwijl de financiële opbrengsten al zijn ingeboekt, blijft voor ons onvoldoende duidelijk wat deze besparingen betekenen voor de kinderen en gezinnen die ondersteuning nodig hebben.
Voorzitter, we kunnen onszelf straks op de schouders kloppen omdat we minder geld aan jeugdzorg uitgeven, maar wat hebben we bereikt als kinderen daardoor langer moeten wachten of gezinnen pas hulp krijgen wanneer de problemen zijn verergerd?
De SP is niet tegen doelmatiger werken. Maar wij weigeren om een financiële besparing automatisch als een maatschappelijk succes te beschouwen.
Daarom willen wij dat het college niet alleen rapporteert over de euro's die worden bespaard, maar ook over wachttijden, toegankelijkheid en de kwaliteit van de ondersteuning.
Onze vraag is simpel: hoe gaat het college aantonen dat de ingeboekte besparingen niet ten koste gaan van de kinderen en gezinnen die onze hulp nodig hebben?
Want goede jeugdzorg beoordelen we niet alleen op wat zij kost, maar vooral op wat zij voor kinderen betekent.

Sociaal domein: 4,25 miljoen en dan maar hopen dat het goed gaat?

Dan wil ik eindigen met de reserve voor het sociaal domein.
Het college heeft bepaald dat 4,25 miljoen euro voldoende is om financiële tegenvallers op te vangen.
Voorzitter, ik zou graag willen weten waar dat vertrouwen vandaan komt.
Want in dezelfde begroting waarschuwt het college dat de jeugdzorgkosten blijven stijgen en dat het onzeker is of de geplande besparingen worden gehaald.
En omdat het college die 4,25 miljoen voldoende vindt, worden de risico's binnen het sociaal domein ook nog eens buiten de berekening van het algemene weerstandsvermogen gehouden.
Dus voorzitter, wat gebeurt er als de jeugdzorg duurder wordt, de Wmo-kosten stijgen én de besparingen tegenvallen? Heeft het college dat scenario eigenlijk wel doorgerekend?
Want als die 4,25 miljoen onvoldoende blijkt, hebben we niet alleen een financieel probleem, maar mogelijk ook een probleem voor de inwoners die afhankelijk zijn van onze zorg en ondersteuning.
De SP wil daarom geen geruststelling dat de reserve voldoende is, maar een berekening die dat aantoont.
Want voorzitter, hoop is geen financieel beleid, en 4,25 miljoen is geen veilige reserve alleen omdat het college dat bedrag veilig heeft verklaard.

Op de overige moties kom ik terug in mijn tweede termijn.